

РЕЦЕНЗИЯ

От: доц. д-р Боряна Любчева Иванова;
Висше училище: Аграрен университет - Пловдив;
Научна специалност: Икономика и управление (селско стопанство)

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по „Световно стопанство и МИО“ в УНСС.

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 2951 / 29.09.2025 г. на Зам.-ректора по НИД на УНСС.

Автор на дисертационния труд: Никол Николаева Кънчев

Тема на дисертационния труд: „Оценка на икономическото въздействие от финансирането на Общата селскостопанска политика на ЕС върху българския селскостопански сектор“

1. Информация за дисертанта

Кандидатът за докторска степен се е обучавал в задочна форма на обучение по докторска програма към катедра „МИО и бизнес“, факултет „Международна икономика и политика“ на УНСС по научна специалност „Световно стопанство и МИО“ в съответствие със Заповед на Ректора на УНСС № 970 / 12.04.2022 г. в периода 22.03.2022 г. до 26.09.2025 г. Докторантът е изпълнил индивидуалния си план и е покрил минималните изисквания за придобиване на ОНС „Доктор“.

Никол Кънчев има бакалавърска и магистърска степени по икономика от УНСС, придобити съответно през 2019 и 2021 година, след което продължава обучението си като задочен докторант в същото висше училище. Кандидатът за докторска степен владее английски, френски и руски език и е сертифициран в IT Service Management.

Докторантът притежава богат професионален опит. Последователно преминава от мениджър „Продажби“ през мениджър „Ключови клиенти“ до тийм лидер „Ключови клиенти“, като последната позиция е в компания, част от Microsoft. Съгласно предоставената информация, кандидатът не е заемал академични длъжности до момента.

Никол Кънчев е изпълнила индивидуалния си план и е покрила минималните изисквания за придобиване на ОНС „Доктор“, изискуеми по ЗРАСРБ и вътрешната нормативна уредба на УНСС.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Представеният дисертационен труд има класическа структура, която включва: съдържание, списък на таблиците, списък на фигурите, списък на използваните съкращения, увод, три глави, заключение и използвана литература. Общият обем на дисертацията е 209 страници, в т. ч. приложения и използвана литература, разположени върху 11 страници. Материалът е разработен в логическа последователност с език и стил, съответстващи на научно изследване. Отделните части на изложението са много добре балансирани като обем, а подходящата онагледеност на информацията, реализирана чрез 14 фигури и 17 таблици помага за по-бързото ориентиране и по-доброто възприемане на материала от читателите.

Дисертацията е посветена на икономическите ефекти от финансирането на Общата селскостопанска политика на ЕС върху българския селскостопански сектор. Общата селскостопанска политика и корелиращите към нея национални политики се реализират чрез набор от инструменти, които влияят върху икономическите решения на предприемачите от сектора, както и върху функционирането на пазарите и формирането на техните равновесни позиции. Дискусиите относно ефектите от прилагането на тези политики не са намерили своя консенсусен отговор и в този смисъл изборът на тема е амбициозен и актуален.

Авторът дефинира ясна и съответстваща на темата на дисертацията цел на изследването. Към нея докторантът представя 8 изследователски задачи, които предопределят последващата структура и съдържание на представения труд. Дефинирайки целта и задачите, докторантът правилно представя и ограничителните условия пред настоящото изследване – практика, която свидетелства за компетентността и коректността на изследователя.

Обектът, предметът и обхватът на изследването са дефинирани

адекватно на темата, целта и задачите и позволяват осъществяването на качествено и обективно изследване.

Включените в методологията подходи и методи са подходящи за реализирането на целта и задачите на изследването и разкриват добрата подготовка на докторанта и способността да работи с инструменти, позволяващи количествена и качествена оценка на процесите и явленията в обхвата на изследването.

Тезата на изследването е ясно и точно формулирана, а хипотезите конкретизират нейния обхват и посоката за емпиричната ѝ проверка.

Представената в настоящата дисертация използваната литература включва 87 източника, от които 21 на български език и 66 на английски език. Селектираната литература е актуална и адекватна на темата на изследването. От представените заглавия може да се направи извода, че докторантът е добре запознат с научните достижения, касещи проблематиката, разглеждана в дисертационния труд, което му позволява да направи качествено научно изследване и да получи резултати от него, които имат научен и научно-приложен принос.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Въз основа на представената дисертация, могат да бъдат изведени следните научни и научно-приложни резултати:

- обоснована е необходимостта от задълбочени изследвания и анализи на прилаганите политики в сектор Селско стопанство, и в частност Общата селскостопанска политика;
- направен е критичен преглед на голям обем съвременна литература, интерпретираща разглеждания проблем, позволяващ компетентно вземане на решения, формиране на политики и избор на инструменти, които да доведат до постигане на желаните ефекти;
- представен е аналитичен преглед на еволюцията на ОСП и логиката на новите насоки за развитие;
- дефинирани са стратегическите приоритети пред сектора с препратка към съвременните предизвикателства, като климатични промени и устойчиво развитие;
- представен е задълбочен макроикономически анализ на мястото и ролята на селското стопанство в България с прилагането на сравнителен анализ и динамични редове;
- оценено е значението за субсидиите за развитието на сектора, но и за развитието на селските райони;

- представен е критичен анализ на влиянието на търговските споразумения върху българските земеделски производители;
- изготвена е оценка на ефектите от прилагането на търговската политика върху конкурентоспособността в аграрния сектор;
- синтезирана е и е успешно приложена методологическа рамка на изследването, позволяваща комплексна оценка на икономическите, социалните и екологичните ефекти от ОСП;
- потвърдени са тезата и хипотезите на изследването;
- формулирани са препоръки за подобряване на прилагането на ОСП и оптимизацията на финансовите инструменти.

В резултат на литературния преглед и във връзка с дефинираните цел, задачи, основна теза и хипотези на изследването, докторантът селектира и комбинира широк набор от методи и подходи. Синтезирана е методологическа рамка, съчетаваща иконометричен модел, мултикритериален анализ, сравнителен анализ и индексен подход, което позволява комплексна оценка на икономическите, социалните и екологичните ефекти от ОСП в тяхната взаимовръзка, отличавайки настоящото изследване от широко разпространения в литературата едностранен подход.

Богатият литературен преглед, добрата методология и правилно осъщественото изследване дават възможност на дисертанта да докаже успешно формулираните теза и хипотези, както и да изпълни поставените задачи и постигне целта на изследването.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

В представения автореферат дисертантът формулира 4 приноса, от които един може да бъде разглеждан като определено научен, един с изразен практико-приложен характер и два с научно-приложен характер. Предложените приноси са обективно съществуващи, значими и произтичащи от представеното в дисертацията. Дефинирането им може да бъде допълнително прецизирано в редакционен аспект, което ще позволи да изпъкне по-ясно тяхната стойност и да се подчертае по-добре високото ниво на дисертацията и компетентността на нейния автор.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Във връзка с изпълнението на минималните наукометрични изисквания, докторантът е представил списък от 7 (седем) публикации, които генерират общ сбор от 70 (седемдесет) точки, при изискуеми 30

(тридесет), а списъкът с общия брой публикации включва 9 (девет) заглавия, както следва:

1. Конакчийска Н. „Новите предизвикателства в Общата селскостопанска политика на ЕС за периода 2021-2027 г.“, Сборник с доклади от двадесета международна научна конференция на тема “Членството на България в Европейския Съюз: четиринадесет години по-късно“; Университет за национално и световно стопанство; Факултет “Международна икономика и политика”; Катедра “Международни икономически отношения и бизнес”; Том 1 Доклади на български език; ISSN 2815-2719; Издателски комплекс УНСС София, 2022, стр. 273-283.

2. Кънчев Н. „Съвременно разглеждане на теориите за ЕИИ с фокус върху теориите релевантни за съвременното състояние на ОСП на ЕС“, Сборник с доклади от четвърта научна конференция на тема “Икономика, общество и човешки ресурси в предизвикателство на времето“; Университет за национално и световно стопанство; Общикономически факултет; ISSN 2815-4851; Академично издателство – УНСС, 2024, стр.109-119.

3. Кънчев Н. „Сравнителен анализ на методологиите за оценка на икономическите ефекти от формирането на ОСП върху селскостопанските сектори в други държави-членки на ЕС“, Сборник с доклади от единадесета международна научна конференция на тема “Съвременният свят - постижения, рискове, иновации“; Университет за национално и световно стопанство и Регионална библиотека „Любен Каравелов“ гр. Русе; ISBN 978-619-7404-57-9; Академично издателство Регионална библиотека „Любен Каравелов“ – Русе, 2024, стр.447-456.

4. Кънчев Н. „Търговската политика на ЕС в период на икономически промени: Въздействие върху българското селско стопанство“, Сборник с доклади от двадесет и трета международна научна конференция на тема “Членството на България в Европейския Съюз: седемнадесет години по-късно“; Университет за национално и световно стопанство; Факултет “Международна икономика и политика”; Катедра “Международни икономически отношения и бизнес”; ISSN 2815-2719; Издателски комплекс УНСС София, 2025; стр.365-373.

5. Кънчев Н. „Общата селскостопанска политика 2023-2027: Стратегически подходи за устойчиво развитие и социална интеграция в България“, Сборник с доклади от дванадесета международна научна конференция на тема “Съвременният свят- постижения, рискове, иновации“; Университет за национално и световно стопанство и Регионална библиотека „Любен Каравелов“ гр. Русе; ISBN 978-619-7404-71-5; Академично издателство Регионална библиотека „Любен Каравелов“

– Русе, 2024, стр.219-230.

6. Кънчев Н. „Социално-икономически ефекти на ОСП върху земеделските общности в България“, катедра „Икономическа социология“; 50 години катедра Икономическа социология: Сборник с доклади от научна конференция, ISBN 978-619-232-903-7; Издателство УНСС София, 2025 г., стр. 497-508.

7. Кънчев Н. „Общата селскостопанска политика на ЕС в България: Предизвикателства и възможности за модерно управление“, Сборник „Докторантски четения 11“ Единадесета есенна академия; Академично издателство – УНСС, ISBN 978-619-232-828-3; София, 2025 г., стр. 50-58.

8. Кънчев Н. „Какво вещае 2025 г. за ОСП и България: Промени, предизвикателства и перспективи“, Агрокомпас, бр.1, стр. 23-25, януари 2025.

9. Кънчев Н. „Има ли бъдеще за младите фермери в България“, Агрокомпас, бр.1, стр. 32-35, януари 2025.

Прегледът на направените публикации показва, че те са свързани с темата на дисертацията и дават възможност за популяризация и обществена оценка на достиженията на автора. Изданията, в които е публикувано, включват такива с чисто научен профил и други с научно-популярен характер, което допринася за по-широкото разпространение на получените резултати.

Положително впечатление прави фактът, че публикациите са самостоятелни, което пряко потвърждава, че в процеса на обучението докторантът е натрупал знания и опит.

6. Оценка на автореферата

В структурно отношение, представеният автореферат отговаря на стандартните изисквания по отношение на обем и структура, а използваният език и стил отговарят на изискванията за научно изследване. Материалът е синтезиран и онагледен добре, без допускане на деформации.

В съдържателно отношение, авторефератът отразява обективно и в пълнота написаното в дисертацията. Адекватно са представени авторовите позиции, защитаваните тези и формулираните изводи и заключения. Научните и научно-приложни приноси са отразени справедливо. Акцентирано е върху най-важните аспекти от теоретичната, методическата и аналитичната части, което изгражда у читателя коректна представа за дисертационния труд.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Нямам критични бележки към така представената дисертация.

Имам една препоръка, която касае автора и не влияе на качеството на представените материали по процедурата. Считам, че представеното изследване е на високо ниво, както от научна, така и от приложна гледна точка. Във връзка с това бих препоръчала на дисертанта да подготви и предложи материал за публикуване във високорейтингови международни списания и съм убедена, че публикацията ще бъде успешна и полезна за научната общност и обществото в България, и извън нея.

Имам следния принципен въпрос към автора:

Според икономическата теория, пазарите на селскостопанска продукция стоят най-близо до теоретичния модел на пазарна структура от тип свършиена конкуренция. От тази позиция, какво е въздействието от прилагането на политики като ОСП върху пазарите и имат ли тези практики теоретична подкрепа?

8. Заключение

В заключение, въз основа на представените от докторанта материали по настоящата процедура, приложените различни методи на изследване, направените анализи, обобщения и изводи, считам, че представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и вътрешните правила на УНСС, което ми дава основание да го оценя **положително**.

Позволявам си да предложа на почитаемото Научно жури също да гласува положително и да присъди на **Никол Николаева Кънчев** образователната и научна степен “**доктор**” по научната **специалност „Световно стопанство и МИО“**.

07.11.2025 г.
гр. Пловдив

Подпис:
(доц. д-р. Боряна Иванова)

UNIVERSITY OF NATIONAL AND WORLD ECONOMY

REVIEW

By: Assoc. Prof. Dr. Boryana Lyubcheva Ivanova;
University: Agricultural University - Plovdiv;
Scientific specialty: Economics and Management (Agriculture)

Subject: dissertation for awarding the educational and scientific degree "Doctor" in "World Economy and International Economic Relations" at the UNWE.

Reason for submitting the review: participation in the scientific jury for the defense of the dissertation according to Order No. 2951 / 29.09.2025 of the Vice-Rector for Research and Development of the UNWE.

Author of the dissertation: Nikol Nikolaeva Kanchev

Topic of the dissertation: "Assessment of the economic impact of the financing of the EU Common Agricultural Policy on the Bulgarian agricultural sector"

1. Information about the PhD Candidate

The PhD candidate has been enrolled in a part-time doctoral program at the Department of "International Economic Relations and Business," Faculty of "International Economics and Politics" at the University of National and World Economy (UNWE), specializing in "World Economy and International Economic Relations," in accordance with Rector's Order No. 970 / 12.04.2022, for the period from 22.03.2022 to 26.09.2025.

The doctoral student has fulfilled their individual study plan and met the minimum requirements for obtaining the educational and scientific degree "Doctor."

Nikol Kunchev holds a Bachelor's and a Master's degree in Economics from UNWE, obtained in 2019 and 2021 respectively, after which she continued her studies as a part-time doctoral student at the same higher education institution. The PhD candidate is proficient in English, French, and Russian, and holds certification in IT Service Management.

The doctoral student has extensive professional experience, having progressed from Sales Manager to Key Account Manager, and later to Team Leader of Key Accounts—the latter position being within a company that is part of Microsoft. According to the provided information, the candidate has not held any academic positions to date.

Nikol Kunchev has fulfilled her individual study plan and met the minimum requirements for acquiring the educational and scientific degree “Doctor,” as stipulated by the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria (LDASRB) and the internal regulations of UNWE.

2. General Characteristics of the Dissertation

The presented dissertation follows a classical structure, which includes: table of contents, list of tables, list of figures, list of abbreviations, introduction, three chapters, conclusion, and references. The total volume of the dissertation is 209 pages, including appendices and references spread over 11 pages. The material is developed in a logical sequence, using language and style appropriate for academic research. The individual parts of the text are well balanced in volume, while the effective use of 14 figures and 17 tables contributes to better comprehension and easier orientation for the reader.

The dissertation is dedicated to examining the economic effects of the financing of the European Union's Common Agricultural Policy (CAP) on the Bulgarian agricultural sector. The Common Agricultural Policy and the national policies correlated with it are implemented through a set of instruments that influence the economic decisions of entrepreneurs in the sector, as well as the functioning of markets and the formation of their equilibrium positions. The debates regarding the effects of these policies have not yet reached a consensus, which makes the chosen topic both ambitious and relevant.

The author defines a clear research objective corresponding to the dissertation topic. In relation to it, the doctoral student formulates eight research tasks that determine the subsequent structure and content of the presented work. By defining the objective and the tasks, the doctoral student correctly outlines the limitations of the current research—an approach that demonstrates the researcher's competence and integrity.

The object, subject, and scope of the research are adequately defined according to the topic, objectives, and tasks, allowing for the execution of a high-quality and objective study.

The approaches and methods included in the methodology are appropriate for achieving the research goals and tasks and reveal the doctoral student's solid preparation and ability to apply tools suitable for quantitative and qualitative evaluation of the processes and phenomena within the research scope.

The research thesis is clearly and precisely formulated, and the hypotheses specify its scope and direction for empirical verification.

The list of references used in the dissertation includes 87 sources—21 in Bulgarian and 66 in English. The selected literature is up to date and relevant to the research topic. Based on the listed sources, it can be concluded that the doctoral student is well acquainted with the scientific achievements related to the studied issues, which has enabled her to conduct a high-quality academic study and obtain results with both scientific and applied contributions.

3. Evaluation of the Achieved Scientific and Applied Scientific Results

Based on the presented dissertation, the following scientific and applied scientific results can be identified:

- The necessity for in-depth research and analysis of the implemented policies in the agricultural sector, and in particular of the Common Agricultural Policy (CAP), has been substantiated.
- A critical review of a substantial body of contemporary literature interpreting the studied issue has been carried out, allowing for informed decision-making, policy formation, and selection of instruments aimed at achieving the desired effects.
- An analytical overview of the evolution of the CAP and the logic behind its new directions of development has been presented.
- The strategic priorities of the agricultural sector have been defined with reference to contemporary challenges such as climate change and sustainable development.
- A comprehensive macroeconomic analysis of the place and role of agriculture in Bulgaria has been conducted, employing comparative analysis and time-series methods.
- The significance of subsidies has been evaluated both for the development of the agricultural sector and for the development of rural areas.

- A critical analysis has been presented of the impact of trade agreements on Bulgarian agricultural producers.
- An assessment has been made of the effects of trade policy implementation on competitiveness within the agricultural sector.
- A methodological framework has been synthesized and successfully applied, enabling a comprehensive assessment of the economic, social, and environmental effects of the CAP.
- The research thesis and hypotheses have been confirmed.
- Recommendations have been formulated for improving the implementation of the CAP and optimizing its financial instruments.

As a result of the literature review and in accordance with the defined research goal, tasks, main thesis, and hypotheses, the doctoral student has selected and combined a wide range of methods and approaches. A methodological framework has been synthesized, combining an econometric model, multicriteria analysis, comparative analysis, and index-based approach. This allows for an integrated assessment of the economic, social, and environmental effects of the CAP and their interrelations, distinguishing the present research from the predominantly one-dimensional approaches commonly found in the literature.

The extensive literature review, well-developed methodology, and properly executed research enable the doctoral candidate to successfully prove the formulated thesis and hypotheses, to achieve the set tasks, and to fulfill the main research objective.

4. Evaluation of the Scientific and Applied Scientific Contributions

In the presented abstract, the doctoral student formulates four contributions: one of distinctly scientific nature, one of practical and applied character, and two of combined scientific and applied significance. The proposed contributions are objective, significant, and directly derived from the content of the dissertation. Their formulation could benefit from minor editorial refinement, which would help emphasize their value and further highlight the high quality of the dissertation and the competence of its author.

5. Evaluation of the Publications Related to the Dissertation

In compliance with the minimum scientometric requirements, the doctoral student has presented a list of seven (7) publications generating a total of 70 points, exceeding the required 30 points. The complete list includes nine (9) publications related to the dissertation topic, encompassing both scientific

and popular-scientific outlets, which ensure broad dissemination of the research results. Notably, all publications are single-authored, which demonstrates the candidate's ability to conduct independent research and confirms the accumulation of knowledge and experience during the doctoral studies.

6. Evaluation of the Dissertation Abstract

Structurally, the presented abstract meets the standard requirements in terms of volume and organization, while the language and style are consistent with academic standards. The material is concise, well-illustrated, and free of distortions.

In terms of content, the abstract objectively and fully reflects the dissertation. The author's positions, defended theses, conclusions, and results are accurately presented. The scientific and applied contributions are fairly represented. The focus on the key aspects of the theoretical, methodological, and analytical parts provides the reader with a correct understanding of the dissertation work.

7. Critical Notes, Recommendations, and Questions

There are no critical remarks regarding the presented dissertation. I have one recommendation, which concerns the author personally and does not affect the quality of the submitted materials within the procedure. I consider the presented research to be of a high level, both scientifically and in terms of practical applicability. Therefore, I would recommend that the doctoral student prepare and submit a paper for publication in a high-ranking international journal. I am confident that such a publication would be successful and beneficial for both the academic community and society in Bulgaria and beyond.

I have the following conceptual question for the author:

According to economic theory, agricultural product markets are considered to be closest to the theoretical model of a perfectly competitive market structure. From this perspective, what is the impact of implementing policies such as the CAP on these markets, and do these practices have theoretical justification?

8. Conclusion

In conclusion, based on the materials submitted by the doctoral student within the present procedure, the applied research methods, and the analyses,

summaries, and conclusions made, I believe that the presented dissertation fully meets the requirements of the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria (LDASRB) and the internal regulations of UNWE.

Therefore, I have every reason to evaluate the dissertation **positively** and to propose to the esteemed Scientific Jury to also vote in favor and **award Nikol Nikolaeva Kunchev** the educational and scientific degree “**Doctor**” in the scientific **specialty “World Economy and International Economic Relations.”**

November 7th, 2025
Plovdiv

Signature:
(Assoc. Prof. Boryana Ivanova, PhD)